

KULTURHISTORISK
MUSEUM
UNIVERSITETET I OSLO
ARKEOLOGISK SEKSJON
Postboks 6762,
St. Olavs Plass
0130 Oslo

RAPPORT

ARKEOLOGISK UTGRAVNING

STEINPAKNINGER
BERGSALLÉEN 11
BERG, 48/24
OSLO KOMMUNE, OSLO FYLKE

FELTLEDER: Kathryn E. Sæther
PROSJEKTLEDER: Grethe B. Bukkemoen

Oslo 2015

KULTURHISTORISK
MUSEUM
UNIVERSITETET
I OSLO

Gårds-/ bruksnavn Berg	G.nr./ b.nr. 48/24
Kommune Oslo	Fylke Oslo
Saksnavn Reguleringsplan for småhusområder i Oslo ytre by (Småhusplanen)	Kulturminnetype Steinpakninger
Saksnummer (KHM) 12/2555	Prosjektkode 220261
Grunneier, adresse Elisabeth L. Grenborg og Halvard Løchen	Tiltakshaver Mindre privat tiltak, finansiert av Riksantikvaren
Tidsrom for utgravning 05.-09.10.2015	M 711-kart/ UTM-koordinater/ Kartdatum UTM 32, N. 6646673, Ø. 597014
ØK-kart -	ØK-koordinater -
A-nr. -	C.nr. -
ID nr. (Askeladden) Id70421	Negativnr. (KHM) Cf34921
Rapport ved: Kathryn E. Sæther	Dato: 07.12.2015
Saksbehandler: Grethe Bjørkan Bukkemoen	Prosjektleder: Grethe Bjørkan Bukkemoen

SAMMENDRAG

I forbindelse med oppføring av to eneboliger og garasje på eiendommen Bergsalléen 11, Oslo kommune, gjennomførte Kulturhistorisk museum en utgravning av tre steinpakninger i perioden 05-09.10.2015. Tiltaksområdet omfattet bakhagen i Bergsalléen 11 som tidligere har vært del av Berg gård. Eiendommen ligger i Ullevål hageby, et område hvor det er gjort flere gravfunn, og registrert mange bevarte og delvis bevarte gravhauger. Flere av haugene ligger på høydedragene som går SSV-NNØ gjennom området, hvorav en, ID 70421-1, ligger på eiendommen Bergsalléen 11. I Bergskogen ca. 250 m nord for eiendommen ligger et av Oslos største gravfelt fra jernalder id 31869.

Under utgravningen ble det flateavdekket 73 m² fordelt på to felt. Alle steinpakningene ble gjenfunnet, i tillegg til tykke lag med rivningsmasse hovedsakelig fra utbedringer av eiendommen utført omkring 1980-tallet. Sporene etter den moderne aktiviteten var omfattende og svært ødeleggende. Undersøkelsen viste at to av steinpakningene var samtidige med modernisering av tomta, og den tredje har trolig tilkommet naturlig.

INNHOLD:

1	BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN	4
2	DELTAGERE, TIDSRUM	4
3	LANDSKAPET, FUNN OG FORNMINNER.....	6
4	PRAKTISK GJENNOMFØRING AV UTGRAVNINGSPROSJEKTET	8
4.1	Problemstillinger – prioriteringer	8
4.2	Utgravningsmetode og dokumentasjon.....	8
4.3	Utgravningens forløp	9
4.4	Kildekritiske problemer	10
5	UTGRAVNINGSRISULTATER	11
5.1	Felt 1, A2 og A3.....	11
5.2	Felt 2, A1.....	15
6	VURDERING AV UTGRAVNINGSRISULTATENE, TOLKNING OG DISKUSJON.....	16
7	SAMMENDRAG	17
8	LITTERATUR	17
9	VEDLEGG	18
9.1	Fotoliste Cf34921.....	18

RAPPORT FRA ARKEOLOGISK UTGRAVNING

BERGSALLÉEN 11 AV BERG, 48/24R., OSLO KOMMUNE, OSLO FYLKE

1 BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN

Utgravningen er gjennomført i forbindelse med et mindre privat tiltak regulert av Oslo bys Småhusplan. Tiltaket omfatter rivning av eksisterende enebolig og garasje, og oppføring av to nye eneboliger og en garasje på eiendommen i Bergsalléen 11. Tiltakshaver er Elisabeth L. Grenborg og Halvard Løchen og undersøkelsen finansieres av Riksantikvaren.

Byantikvaren i Oslo gjennomførte en arkeologisk forundersøkelse av hagen i august 2011. I tillegg til en gravhaug, som tidligere var kjent på eiendommen (id70421-1), ble det påvist tre mulige steinpakninger som kunne være relatert til forhistoriske graver (Kræmer 2011, Bukkemoen 2015).

På vegne av tiltakshaver søkte Byantikvaren 07.02.2013 om tillatelse til inngrep i de automatisk fredete kulturminnene, jf. Lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kml) § 8, fjerde ledd. Byantikvaren ber om gjennomføring av arkeologisk utgravning i forbindelse med vedtatt reguleringsplan 11. juni 2015. KHM uttalte seg i brev av 06.03.2012, og det ble utarbeidet budsjett og prosjektplan for arkeologisk undersøkelse i planområdet. Riksantikvaren ga tillatelse til inngrep med vilkår om arkeologiske undersøkelser for de berørte kulturminnene, samt tilsagn om kostnadsdekning for arkeologisk utgravning, i brev av 25.06.2014. KHM gjennomførte de arkeologiske utgravningene i perioden 05-09.10.2015.

2 DELTAGERE, TIDSRØM

Navn	Stilling	Periode	Dagsverk
Kathryn E. Sæther	Utgravningsleder + GIS	05.-09.10.2015	5
Solveig Lyby	Assisterende feltleder	05.-09.10.2015	5
Sum			10
Jørgen Cappelen	Gravemaskinfører	05.10.2015	1

Tabell 1: Deltagere på utgravningen av Bergsalléen 11.

Figur 1: Oversiktskart (Kartgrunnlag: Statens kartverk. Tillatelsesnummer NE12000-150408SAS. Produsert 02/11.2015, M. Samdal).

3 LANDSKAPET, FUNN OG FORNMINNER

Tiltaksområdet omfatter bakhagen til Bergsalléen 11 som tidligere har vært del av Berg gård. Eiendommen ligger i Ullevål hageby, et område hvor det tidligere er gjort flere gravfunn. Det finnes også mange bevarte og delvis bevarte gravhauger, hvorav flere ligger på høydedragene som går SSV-NNØ gjennom området. En av gravhaugene id70421-1 ligger på eiendommen Bergsalléen 11, sørvest for dagens bolighus, under et stort fredet eiketre. I Bergskogen ca. 250 m nord for eiendommen ligger et av Oslos største gravfelt fra jernalder id31869.

Figur 2; Gravhaug id70421-1 under eiketre (foto cf34921_46).

Kulturhistorisk museum har gjennomført flere arkeologiske utgravninger i nærområdet de siste årene, seinest våren 2015. I Bergsalléen 21 er det blant annet påvist flere eldre dyrkningslag med rydningsrøyser og åkerrein datert til yngre bronsealder og førromersk jernalder. En yngre fase med dyrkning er datert til romertid/folkevandringstid (Sæther 2011). I Bergsalléen 17b og Møllesvingen 9b er det avdekket steinpakninger, men disse har vært uten funn. Dateringene fra Bergsalléen 17b er til førromersk jernalder (Melheim 2012), mens det fra Møllersvingen 9b foreligger en datering av en avfallsgrop til yngre steinalder (Sætre 2013). Høsten 2014 ble det undersøkt deler av et langhus i Bergsalléen 8A og våren 2015 ble det undersøkt en gravhaug i John Colletts allé 92. Rapportene fra disse undersøkelsene foreligger ikke enda.

Figur 3: Lokalteter på Berg. Kartgrunnlag: Statens kartverk. Tillatelsesnummer NE12000-150408SAS

Gården Berg er nevnt flere ganger i middelalderen, både før og etter Svartedauden, første gang i 1264. Berg har hatt to bruk, søndre og nordre. Gårdsnavnet er et usammensatt naturnavn som betegner nærområdet, i norsk brukt om klippegrunn eller høyde med nakne berg (Sandes og Stemshaug 1997:88) og det har tradisjonelt vært antatt at slike navn har betydelig alder.

Kulturminner i nærområdet

<i>ID-nr.</i>	<i>Type</i>	<i>Gård</i>	<i>Merknad</i>
80129	Gravhaug	Berg	
139137	Bosetningsspor og steinpakning	Berg	Undersøkt 2011
137186	Bosetningsspor	Berg	Undersøkt 2011
128209	Gravfunn	Berg	C24160: sverd, skjoldbule, nagler, bryne, celt fra vikingtid
70243	Gravhaug og bosetningsspor	Berg	
70424	Gravhaug	Berg	
128189	Bosetningsspor, røys	Berg	Undersøkt, C57716
128190	Dyrknings- og bosetningsspor	Berg	Undersøkt, C57716
31869	Gravhaug	Berg	Gravfelt (6 hauger/røyser)

128890	Veianlegg	Berg	
76643	Gravhaug	Berg	
171416	Gravhaug	Berg	Undersøkt 2015
176633	Steinpakning	Berg	Undersøkt 2015

I 1927 ble det ved graving av grunnmur i Ullevål hageby (Møllesvingen 13) gjort funn av en grav id128209. Det ble foretatt en befaring fra Oldsaksamlingen til funnstedet og det fremkom da at gjenstandene ble funnet samlet 30-40 cm under bakken i grus over skalleberg (innberetning v/Hougen og Engelstad 1927). Funnstedet ligger på en naturlig høyde, men det var ikke tegn til noen gravhaug.

Det er også innkommet flere gravfunn fra nabogårdene. Ved fjerning av en gravhaug på Ullevål ble det funnet sverd, spydspisser og en skjoldbule (C1369, C1366, C1367). På Tåsen gård ble det under graving for kjeller funnet et sett med spillebrikker og terninger, sverd og spore (C842–C844). Ved Bakkehaugen under Tåsen ble det under veiarbeid funnet et sverd, øks og bryne fra vikingtid (C25776).

4 PRAKTISK GJENNOMFØRING AV UTGRAVNINGSPROSJEKTET

4.1 PROBLEMSTILLINGER – PRIORITERINGER

KHMs prosjektplan datert 25. juni 2015 danner den vitenskapelige bakgrunnen for undersøkelsene ved Bergsalléen 11. Prosjektplanen er utarbeidet med utgangspunkt i registreringsfunn gjort i 2011 av Byantikvaren i Oslo (Kræmer 2011, Bukkemoen 2015). Det ble da registrert tre steinpakninger i bakhagen til Bergsalléen 11, og det ble funnet enkelte brente bein i en av pakningene. Med bakgrunn i de mange gravfunnene i området, samt funn av brent bein, ble pakningene tolket som mulige gravanlegg eller med relasjon til øvrige gravanlegg i området. Problemstillingene for utgravningen var derfor som følger;

- Datering av de enkelte anleggene, samt fastslå eventuell tidsmessig sammenheng mellom disse og andre nærliggende kulturminner.
- Dokumentasjon av evt. ytre og indre gravskikk Analysere evt. gravgods og funn av bein.
- Finnes andre trekk ved steinpakningene som kan gi informasjon omkring funksjon?

4.2 UTGRAVNINGSMETODE OG DOKUMENTASJON

Undersøkelsen ble gjennomført ved maskinell flateavdekking. Det ble anvendt en 6 tonns gravemaskin med pusseskuff til å fjerne matjordlaget over undergrunnen. Avdekkingen innbefattet åpning av områdene hvor fylkeskommunen hadde påtruffet steinpakningene og arealet rundt dem innenfor grensene til tiltaksområdet. Etter avdekking ble utgravningsområdet rensset med krafse og strukturene med gravskje.

De registrerte strukturene ble undersøkt med gravskje, og en ble tegnet og fotografert i plan og profil, samt beskrevet. Det ble brukt digitalt speilløst systemkamera og bildene ble lagt inn i KHMs fotobase under Cf34921.

Det ble brukt en Trimble R6 GPS med CPOS-nøyaktighet ved innmåling på den enkelte lokalitet. Dokumentasjonssystemet Intrasis (Version 3.0.1) ble brukt til behandling og analyse av innmålte enheter i felt. Til videre databearbeiding, analyse og publisering av GIS-data ble ESRI's ArcMap 10 benyttet.

Dataflyten fra GPS til Intrasis-programvaren skjer ved at målepunktene lagres som Trimble RAW-filer på måleboka, en Trimble TSC3. Her blir de konvertert til Intrasis-format før eksport inn i respektive Intrasis-prosjekt-base på bærbar PC. Eksport skjer via kabel fra målebok til PC. Videre bearbeiding og analyse av data gjennomføres i Intrasis og ESRI's ArcMap 10.

Alle kartdata er satt i koordinatsystem UTM/WGS84 sone 32N, og lagret i ESRI geodatabase-format ved avlevering til Dokumentasjonsseksjonen ved Kulturhistorisk museum. I tillegg blir de respektive Intrasis-prosjektet avlevert til samme enhet for lagring og eventuell distribusjon.

4.3 UTGRAVNINGENS FORLØP

Utgravningen ble påbegynt mandag 05.10.2015. Morgenen ble brukt til pakking av utstyr, kabelpåvisning, brakkeplassering og fotodokumentasjon av tiltaksområdet. Maskinell avdekking ble påbegynt ca. kl. 11.00 samme dag. Til tross for at det ble brukt en liten gravemaskin var det ikke mye plass til avdekking, oppbevaring av jordmasser og belteplass til maskinen. Ved avdekking måtte vi ta hensyn til at maskinen skulle kunne komme ut igjen, og den enkleste veien inn til bakhagen var forbi gravhaugen og eiketreet. Heldigvis var passasjen mellom gravhaugen og gjerdet til naboeiendommen, (Bergsalléen 9) i sør-sørvest, relativt bred slik at vi kunne passere i kanten av sikringssonen til treet og haugen. To av de registrerte steinpakningene, A3 og A2, var avdekket like sør og sørøst for sikringssonen. A3 var påtruffet inntil gjerdet til naboeiendommen i sør, og A2 lå ved en buet rad av store steinblokker som avgrenset et oppbygd blomsterbed rundt gravhaugen og eiketreet. I østsørøst avgrenset en hekk en hellelagt platting. Steinpakning A1 var registrert ca. 13 m øst for A2, inntil østlig eiendomsgrense (Lauritssøns vei 16 C).

Avdekkingen ble påbegynt inntil hekken ved A2 som var regnet som den mest intakte og derfor mest interessante steinpakningen av de tre registrerte. Det var også ønskelig å åpne mer av arealene som lå sørøst for steinpakningen fordi disse utgjorde uåpnet areal mellom Byantikvarens registreringssjakter. Jordmassene som ble gravd opp ble plassert i hagens sørlige hjørne, et område som ved registreringen fremstod som funntomt. Avdekkingen påviste at undergrunnen bar sterkt preg av å være omrotet av rivningsmasse og trolig delvis avskavet. Haugen med oppgravde masser ble raskt stor og bestod av store betongelementer, jern, tegl og generelt søppel. Kun deler av steinpakning A2 ble blottlagt da det ble nødvendig å flytte maskinen på grunn av plassmangel. Det ble tydelig at resten av pakningen måtte avdekkes samtidig som maskinen beveget seg mot «passasjen» mellom naboeiendommen og sikringssonen for å unngå å bli gravd inne. Maskinen ble

flyttet mot østsørøst hvor det var bedre plass, for å avdekke steinpakning A1. I likhet med resten av haugen bestod også matjorden i dette området hovedsakelig av søppel og rivningsmasse, men pakningen ble raskt blottlagt. Det ble da mulig å avdekke steinpakning A2 og A3 samtidig som maskinen ble ført ut av bakhagen.

Tirsdag 06.10.2015 ble brukt til opprensning og digital innmåling. I denne perioden ble det klart at steinpakningene A1 og A3 lå delvis stratigrafisk over rivningsmasse og derfor måtte være anlagt i nyere tid. Begge ble avskrevet uten videre undersøkelse. Det ble også avdekket moderne forstyrrelser ved og over A2, men denne var i form av en gruslagt vei som var valset ned i steinpakningen. Det var derfor fortsatt mulig at denne strukturen var blitt anlagt i forhistorisk tid, lenge før veien. De resterende dagene av utgravningen ble brukt til å undersøke A2. Spesielt den nedvalsedde grusen tok lang tid å hakke vekk fra steinene. Utgravningen ble avsluttet fredag 09.10.2015.

4.4 KILDEKRITISKE PROBLEMER

Allerede under Byantikvarens registrering ble det tydelig at hagen var sterkt preget av moderne forstyrrelser. Undersøkelsen påviste at hele bakhagen var planert foruten området sørvest for gravhaugen og eiketreet som helte mot sørøst. Bakhagen fremstod som svakt hellende mot sørøst, men undergrunnen viste at den opprinnelige hellingen hadde vært skarpere. Planeringsmassen omfattet rivningsmasse fra et hønsehus med garasje som hadde stått i bakhagen, samt svalgang med tilhørende betongpilarer som tidligere hadde omkranset bolighuset. Svalgangen og hønsehuset ble revet på 80-tallet av dagens eier da de oppgraderte huset med tilbygg ut mot bakhagen (pers. meld. av husets eier).

Figur 4: Planeringsmasse i profil, (foto; 34921_19).

Da tilbygget ble reist var det nødvendig å sprengte ut en byggegrop i grunnfjellet som resulterte i flere store sprengstein som ble brukt til å anlegge avgrensningen til det oppbygde blomsterbedet rundt gravhaugen og eiketreet. Rivningsmassen ble jevnet utover i bakhagen og flere kubikk med matjord fra en nærliggende gård, (ikke Berg), ble

spredt utover. Det kan derfor ikke utelukkes at eventuelle løsfunn gjort i bakhagen til Bergsalléen 11 kan stamme fra en annen gård enn Berg. Det ble også avdekket bunnlaget av en gammel, nedvalset grusvei som førte fra innkjørselen på forsiden av huset, forbi gravhaugen og eiketreet i sørvest og over steinpakning A2. Denne veien hadde tidligere ledet til hønehuset og garasjen.

Undersøkelsen påviste at det var lite eller ingenting av den gamle markoverflaten eller matjorden som var bevart i bakhagen til Bergsalléen 11. Rivningsmasse og søppel lå direkte på undergrunnen, ofte godt nedsunken i denne. Det vil si at den utstrakte moderne aktiviteten både hadde endret jordsmonnet og terrenget i området. Eventuelle kulturminner som har vært i tiltaksområdet er følgelig fjernet eller så skadet at de ikke lenger var erkjennbare. Forstyrrelsene medførte også at det var vanskelig å finne gode, kontekster for prøveutak siden de fleste kontekstene fremstod som forstyrret eller usikre.

5 UTGRAVNINGSRISULTATER

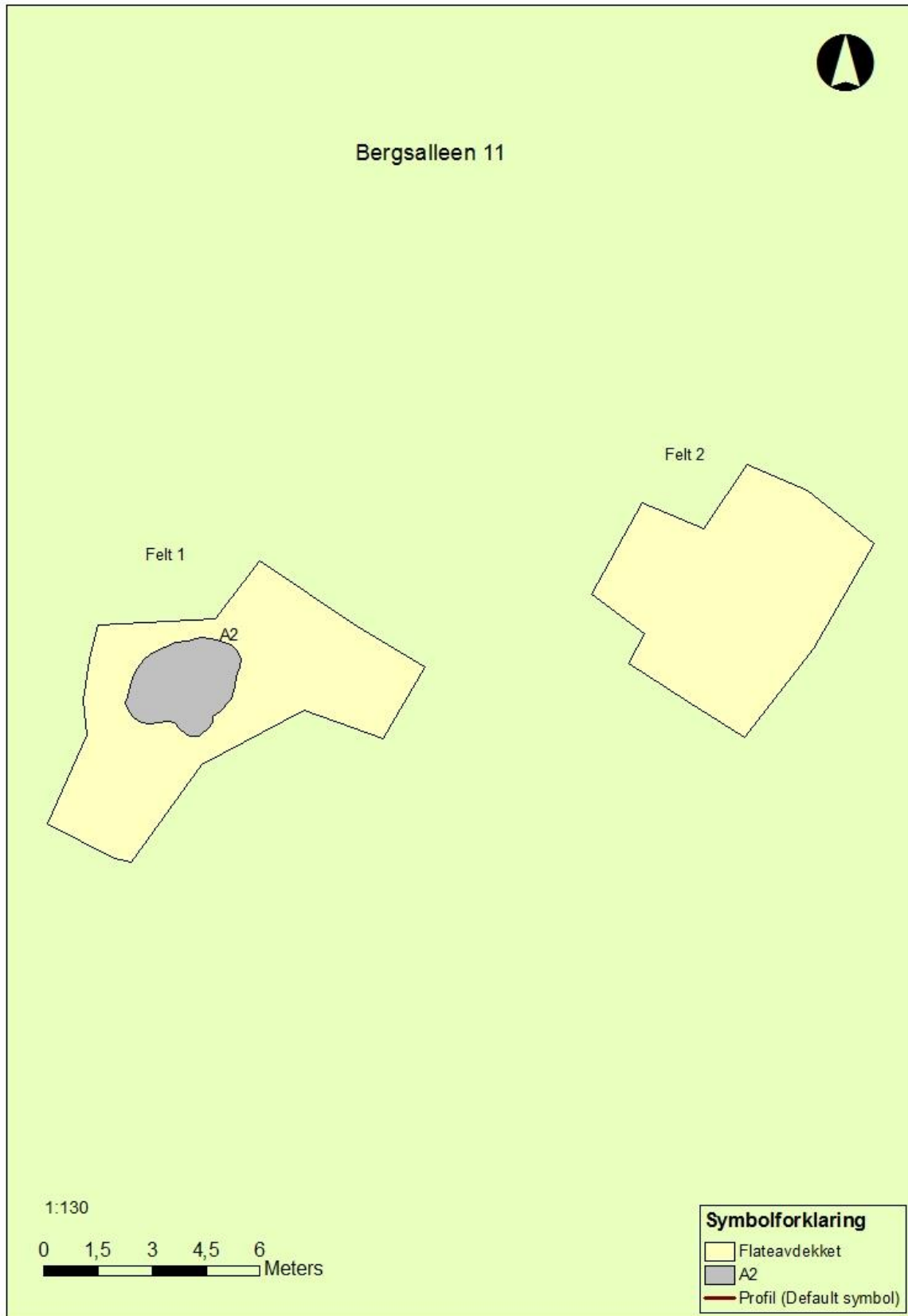
Under utgravningen ble det flateavdekket 73 m² fordelt på to felt, 1 og 2, henholdsvis 40 m² og 33 m². Undergrunnen på begge felt varierte mellom grå leire og grunnfjell av skifer. Rivningsmasse i varierende tykkelse, (20-70 cm), dekket begge felt og denne lå direkte på undergrunnen eller var godt sunket ned i denne. Dreneringsgrøft og/eller nedgravd søppel ble også påvist på begge felt. De registrerte steinpakningene, A1-3, ble alle gjenfunnet.

5.1 FELT 1, A2 OG A3

Felt 1 lå sørøst for gravhaugen og inntil eiendomsgrensen til Bergsalléen 9 og hekken ved en hellelagt plattning. Området omfattet de registrerte steinpakningene A2 og A3.

Figur 5: Felt før avdekking sett mot VNV, (foto; 34921_6).

Figur 6: Oversiktskart (Kartgrunnlag: Statens kartverk. Tillatelsesnummer NE12000-150408SAS. Produsert 06/11.2015, K. Sæther).

Steinpakning A2

A2 var en glissen steinpakning som var tilnærmet oval, 340x230 cm. Steinene var hovedsakelig avrundet, samt nevestore og hodestore. Områdene mellom steinene bestod av nedvalset grus fra grusvei. Avgrensningen i vest bestod av grunnfjell. Øvrige deler var omringet av undergrunnsleire blandet med rivningsmasse.

Figur 7: A2 i plan sett mot Ø, (foto; 34921_9).

Ved undersøkelse ble steinpakningen inndelt i fire kvadranter, øst-vest og nord-sør. Sørvestlig og nordøstlig del ble fjernet. Undersøkelsen påviste at flere av steinene, spesielt de nevestore, lå over den tettpakkede grusen som utgjorde et 4-20 cm tykt lag.

Figur 8: NV-profil i A2, (foto; 34921_26).

Noen av de større steinene lå derimot i undergrunnen, og det var usikkert om disse kunne utgjøre restene av en nedvalset og dermed utspredd steinpakning eller om de var naturlige i området. For å få oversikt over antallet og spredningen av disse større steinene ble det besluttet å fjerne alle spor etter grusveien, samt steiner som lå over eller i denne, da anleggelsen av disse nødvendigvis måtte være samtidig eller yngre enn grusveien. Dette ville i tillegg kunne blottlegge eventuelle rester av antropogene lag under gruslaget.

Figur 9: A2 etter at gruslaget er fjernet, sett mot SV, (foto; 34921_42).

Etter at gruslaget ble fjernet stod det tilbake noen spredte steiner som ikke ga inntrykk av å danne noen intensjonell form. Enkelte steiner bar preg av å være forflyttet eller snudd. Det ble heller ikke påtruffet antropogene lag under gruslaget, kun steril undergrunnsleire.

A3

A3 bestod av en spredt ansamling av hodestore og nevestore stein, men uten at disse utgjorde en gjenkjennelig form.

Figur 10: A3 i plan, (foto; 34921_12).

Området med steinene ble rensset for hånd. Det ble da klart at flere av steinene lå i og over undergrunn som var blandet med rivningsmasse. Strukturen ble derfor avskrevet.

5.2 FELT 2, A1

Felt 2 lå østsørøst for gravhaugen, inntil eiendomsgrensen til Lauritssøns vei 16 C. Området omfattet den registrerte steinpakningen A1.

Figur 11: Felt før avdekking sett mot NØ, (foto; 34921_3).

A1

A1 bestod av relativt tettpakket hodestore og nevestore stein som hadde tilnærmet triangulær form.

Figur 12: A1 i plan sett mot NØ, (foto; 34921_21).

Steinene i vestlig halvdel lå direkte på grunnfjell, i østlig halvdel var de blandet med rivningsmasse. Et snitt ble gravd med maskin i østlig halvdel for å undersøke om steinene lå over eller under rivningsmassen. Profilet i snittet viste klart at steinene lå over og i dette laget, noe som betyr at de må ha tilkommet samtidig eller litt etter at rivningsmassen ble planert utover i hagen. Strukturen ble følgelig avskrevet.

Figur 13: Deler av A1 i profil. Stein på toppen av bildet er fra steinpakningen som ligger over rivningsmasse, (foto; 34921_16).

6 VURDERING AV UTGRAVNINGSRISULTATENE, TOLKNING OG DISKUSJON

Under fylkeskommunens forundersøkelse var det blitt registrert tre steinpakninger. Sentralt i prosjektplanens problemstilling var å funksjonsbestemme de ulike anleggene og avklare deres kontekst, samt datere aktiviteten.

De registrerte strukturene ble alle gjenfunnet under utgravningen, men det ble også avdekket tykke lag med rivningsmasse. Det var også blitt spredt flere kubikk med matjord fra en annen gård utover hagen. Undersøkelsen påviste at det var lite eller ingenting av den gamle markoverflaten eller matjorden bevart i tiltaksområdet. I stedet lå rivningsmasse og søppel direkte på undergrunnen, ofte godt nedsunket i denne. To av de registrerte steinpakningene, A1 og A3, lå over og i lag med rivningsmasse, noe som viser at disse må være samtidige eller litt yngre enn det moderne laget. Steinpakningene ble derfor avskrevet som kulturminner.

A2 lå under nedvalset grus fra en tidligere grusvei. Snitting viste at de mindre nevestore steinene i området var tilkommet ved anleggelsen av grusveien eller i etterkant av dette. Grusen ble fjernet og dette etterlot flere hodestore stein som direkte i den sterile leireundergrunnen. Steinene i A2 lå relativt spredt og de dannet samlet ingen gjenkjennelig form, men var av liknende bergart, størrelse og form som steinene i de øvrige steinpakninger i Bergsalléen. En hypotese var derfor at steinene kunne representere en steinpakning som etter nedvalsing var blitt trykket lenger ned i undergrunnen og spredt utover. Undersøkelsen påviste at enkelte av steinene var blitt forflyttet eller snudd, men antallet var lite og det var umulig å spore deres opprinnelsessted med bakgrunn i de store og utstrakte moderne forstyrrelsene i området. Det ble i tillegg ikke påtruffet spor etter menneskelig aktivitet under grusen, hverken av moderne eller gammel karakter. Steinene er derfor tolket som naturlig tilkommet.

7 SAMMENDRAG

I forbindelse med et mindre privat tiltak på eiendommen Bergsalléen 11, Oslo kommune, utførte KHM en utgravning av tre mulige steinpakninger i perioden 05-09.10.2015. Under utgravningen ble det flateavdekket 73 m² fordelt på to felt. Tre mulige steinpakninger ble undersøkt, og det ble påvist at to av pakningene var samtidige med modernisering av tomte på 80-tallet, og at en tredje trolig har tilkommet naturlig.

8 LITTERATUR

Bukkemoen, Grethe Bjørkan 2015: *Prosjektplan. Undersøkelse av automatisk fredete kulturminner (ID70421-2, ID70421-3 og ID70421-2, steinpakninger). Reguleringsplan for småhusområder i Oslos ytre by (Småhusplanen). Bergsalléen 11/Berg, 48/24, Oslo kommune.* Kulturhistorisk museums arkiv, Universitetet i Oslo.

Kræmer, Marianne Bugge 2011: *Arkeologisk rapport, registrering. Gnr 48 bnr 24 Bergsalleen 11.* Byantikvaren, Oslo.

Melheim, Lene 2012: *Rapport. Arkeologisk utgravning. Steinlegninger og kokegrop. Bergsalléen 17b, Berg 48/27, Oslo.* KHM's arkiv.

Sandnes J. og Stemshaug. O. 1997: *Norsk stadnamleksikon.* 4. utgave. Oslo.

Sæther, K. E. 2011: *Rapport arkeologisk utgravning. Dyrkningsspor og kokegroper. Bergsalléen 21, Berg gård 48/258, Oslo kummune, Oslo fylke.* Upublisert rapport, Fornminneseksjonen. Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo.

Sætre, A. N. 2013.: *Rapport fra arkeologisk utgravning. Møllesvingen 9B, Berg, 48/21,* Oslo kommune, Oslo fylke. Upublisert rapport, Fornminneseksjonen. Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo.

9 VEDLEGG

9.1 FOTOLISTE Cf34921

Filnavn	Motiv	Sett mot	Fotograf	Dato
Cf34921_01.JPG	Oversiktsbilde før avdekking.	ØNØ	Sæther, Kathryn E.	05.10.2015
Cf34921_02.JPG	Oversiktsbilde før avdekking.	NØ	Sæther, Kathryn E.	05.10.2015
Cf34921_03.JPG	Oversiktsbilde før avdekking.	NØ	Sæther, Kathryn E.	05.10.2015
Cf34921_05.JPG	Oversiktsbilde før avdekking.	VSV	Sæther, Kathryn E.	05.10.2015
Cf34921_06.JPG	Oversiktsbilde før avdekking.	VNV	Sæther, Kathryn E.	05.10.2015
Cf34921_09.JPG	Mulig steinpakning A201 i plan.	Ø	Sæther, Kathryn E.	06.10.2015
Cf34921_11.JPG	Mulig steinpakning A201 i plan.	NV	Sæther, Kathryn E.	06.10.2015
Cf34921_12.JPG	Ansamling stein (A3) trolig naturlig.	SV	Sæther, Kathryn E.	06.10.2015
Cf34921_16.JPG	Profil i rivningslag ved/under mulig steinpakning A1.	NØ	Sæther, Kathryn E.	06.10.2015
Cf34921_19.JPG	Profil/feltkant som viser rivningslag/sjøpellag.	SV	Sæther, Kathryn E.	07.10.2015
Cf34921_21.JPG	Ansamling stein fra nyere tid (A1).	NØ	Sæther, Kathryn E.	07.10.2015
Cf34921_23.JPG	Ansamling stein fra nyere tid (A1).	N	Sæther, Kathryn E.	07.10.2015
Cf34921_25.JPG	Profiler i kvadrant 1 i mulig steinpakning A201.	N	Sæther, Kathryn E.	07.10.2015
Cf34921_26.JPG	Profil i kvadrant 1 i mulig steinpakning A201.	NV	Sæther, Kathryn E.	07.10.2015
Cf34921_29.JPG	Profil i kvadrant 1 i mulig steinpakning A201.	ØNØ	Sæther, Kathryn E.	07.10.2015
Cf34921_31.JPG	Profiler i kvadrant 2 i mulig steinpakning A201.	SV	Sæther, Kathryn E.	08.10.2015
Cf34921_32.JPG	Profiler i kvadrant 2 i mulig steinpakning A201.	S	Sæther, Kathryn E.	08.10.2015
Cf34921_34.JPG	Profil i kvadrant 2 i mulig steinpakning A201.	VSV	Sæther, Kathryn E.	08.10.2015
Cf34921_36.JPG	Profil i kvadrant 2 i mulig steinpakning A201.	SØ	Sæther, Kathryn E.	08.10.2015
Cf34921_37.JPG	Oversiktsbilde av A201 etter to kvadranter er undersøkt.	Ø	Sæther, Kathryn E.	08.10.2015
Cf34921_40.JPG	Oversiktsbilde av A201 etter at grusvei er fjernet.	Ø	Sæther, Kathryn E.	09.10.2015
Cf34921_42.JPG	Oversiktsbilde av A201 etter at grusvei er fjernet.	SV	Sæther, Kathryn E.	09.10.2015
Cf34921_44.JPG	Oversiktsbilde av avdekket område med A201.	V	Sæther, Kathryn E.	09.10.2015
Cf34921_46.JPG	Eiketre med gravrøys under.	SØ	Sæther, Kathryn E.	09.10.2015